

nére különböző ítélőtáblák elvi kérdésekben ellentétes határozatokat hoznak, a jogegység megóvása végett a kir. Kúria jogegységi tanácsa az erre irányadó szabályoknak megfelelően jár el.

Dr. P—ő.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései.

Az örökbefogadási szerződést a 422. sz. elvi határozaton túl akkor is *hatálytalanítani* lehet, ha az örökbefogadott az örökbefogadással járó köteleességét szándékos magaviseletével oly súlyosan megsértette, hogy emiatt az örökbefogadási szerződés a másik félre nézve elviselhetetlenné vált: tehát nem áll, hogy hatálytalanítás csak kitagadási ok alapján következhetik be. Az örökbefogadóval szemben tartozó köteleesség súlyos megsértésének minősül a szülő és gyermek közötti viszony természetében és rendeltetésében gyökerező gyermeki köteleesség olyfokú megsértése, amelyre a kölcsönös elnézés és engesztelődés mértékét már nem lehet alkalmazni. Ezt már a P. III. 4940/1932. sz. ítélet kimondotta. Ilyen magatartásnak minősül az, ha az örökbefogadott az örökbefogadónak nem köszön, vele nem akar találkozni, ellene pert indít, nem látogatja meg. (P. III. 1747/1937.)

*

A P. III. 1340/1937. sz. ítélet jogszabály gyanánt állapítja meg, hogy *vélt házasság* forog fenn akkor is, ha az egyik fél jóhiszemű; azt az elvet, hogy a vélt házasság az érvényes házasság hatályával bir, az ítélet kiterjeszti a *névviselésre* is. Az indokolás a vélt házasság jogi helyzetének fejlődését a Hármas-könyvtől kezdve feldolgozza és szemléltetően vezeti le, hogyan haladnak lépésről-lépésre a jóhiszemű házastárs jogai az elismerés felé.

*

A bíróság útján *visszahívott feleség* ajánlott levelet írt férjének és kérte, hogy mivel az életközösség visszaállításához szükséges utiköltsége hiányzik, menjen érte és gyermekéért. A visszahívó férj ezt az ajánlott levelet nem vette át, állítása szerint azért, mert azt akkor kézbesítették, mikor ő munkán volt. A Kúria (P. III. 503/1937.) a levél kézbesítésének elmaradása következményeit a férj terhére írja, mivel a feleség nem igazolatlanul mulasztotta el a visszatérést.

Az alperes férj ugyan *bontóókot* valósított meg avval a viselkedésével, hogy a rádió hallgatása közben őt csendre intő feleségét tetteg bántalmazta és a bíróság azt sem állapította

meg, hogy az alperes férj a peres felek társadalmi állásához mért módon békítőleg közeledett volna feleségéhez avégből, hogy őt kiengesztelje; mégis a P. III. 1982/1937. sz. ítélet a peres felek viszonyát nem tartja annyira feldultnak, hogy a házasságok együttélése lehetetlennek mutatkozna. Amennyire helyeselhető az ily megértő és az eset körülményeit mérlegelő döntés, annyira aggályos a házassági kötelék fenntartása a P. III. 1597/1937. sz. ügyben, amidőn a Kúria azt a körülményt sem találta elegendőnek a feldultság megállapításához, hogy az alperes feleségnél a férj egy idegen férfit alsónadrágban talál, — mert a szóbanforgó férfi régi családi ismerős, ajtó és ablak nyitva voltak és a takarítónó az eset alatt ismételten megfordult a szobában; ugyanakkor meg van állapítva, hogy a feleség magatartása más férfivel szemben is beleütközött a hitvéstársi hűség követelményeibe. A feldultságot a Kúria nem állapította meg azért, mert a férj terhére is különböző házastársi kötelességsértések voltak igazolhatók. A törvénynek a culpae compensatiót kizáró felfogása mellett nem állapíthatók meg azok a morális indokok sem, amelyek ilyen házasságok mindenáron való fenntartása mellett szólnának. Viszont a P. III. 925/1937. sz. ítélet bontóókot állapít meg a feleség terhére azért, mert a házasságot felbontó első bírói ítélet feletti elkeseredésében kézitáskáját férje arcába vágta.

A *bontóók elévülésének* megkezdését ugyanesak a P. III. 925/1937. sz. ítélet attól az időponttól kezdve számítja, amidőn a tudomásszerzés és a bizonyíthatóság oly fokú, hogy annak alapján a házassági bontópert meg lehet indítani; kivételes esetekben azonban a bírói megállapítást is be lehet várni.

Szépen definiál a P. III. 1821/1937. sz. ítélet: „A megbocsátás a lélek benső kiengesztelődése, amely külső jelenségekből válik nyilvánvalóvá“. Nincsen megbocsátás annak dacára, ha a házasságok a találkozásokkor és a távozáskor csókkal üdvözlik egymást, egy szobában ugyan, de egymástól távoleső széken hálnak, de a feleség a férjet másnap reggel fejfájására hivatkozva nem kíséri a villamoshoz, — mindezt avval magyarázva, hogy a feleség nem akart a megszokott külsőségektől eltérni, nehogy ez közöttük durva kirobbanást idézzen elő.

A *tartás elmulasztása* csak *szándékosság* esetében bontóók, ami akkor forog fenn, hogy a tartás az arra kötelezettnek módjában van, de ennek dacára szándékosan nem teljesíti azt. (P. III. 2180/1937.) Még kevésbé esik súlyos szankció alá az ideiglenes intézkedésként a perben végzéssel megállapított tartás meg nem fizetése, amidőn ezt a tartást a bíróság a jogos ok nélkül különélő feleség javára megállapítja. A tartásdíj bírói megállapítása esetén annak nemfizetése csak akkor minősül a férj terhére bontóóknak, ha ez megghusítja a végrehajtás útján

való behajtást (P. III. 1821/1937.) Kérdés, áll-e ez az elv nem ideiglenes intézkedésnél, hanem jogerős ítélettel megállapított tartás meg nem fizetése esetére is. A P. III. 1692/1937. sz. ítélet a végleges nőtartásdíjat az évi összeg tizenötszörösének keretjelzálogi bekebelezése által biztosítja. Ez az ítélet megállapítja, hogy a végleges nőtartás összegszerű megállapításánál a törvényből folyó gyermektartások is figyelembe veendőek, mivel a nőtartásnak a gyermektartással szemben elsőbbsége nincs.

*

Szerzői jog bitorlásának vétségét követi el a Szjt. 23. és 58. §§-ainak egybevetett értelme szerint az, aki nyilvános előadás (az Aida állatkerti hangversenyek keretében való előadása) hirdetésénél a fordító nevét akarata ellenére mellözi. E szabály alól a Kúria gyakorlat kivételt tesz ugyan annyiban, amennyiben rövidre szabott hirdetéseknel mellőzhetőnek nyilvánítja annak a szerzőtársnak a megnevezését, aki a mű megalkotásánál kevésbé fontos ténykedést végzett, a fordító azonban ilyenek nem tekinthető. A Kúria a kártérítést az adott esetben 20 pengőben állapította meg, mivel az előadás, a rendes színpadi előadásnál fokozottabb mértékben, főképen az opera zenei része iránt való érdeklődés kielégítését célozta, ennél az előadásnál az opera szövege kisebb jelentőségű volt és így a fordító nevének mellőzéséből származó vagyoni s nem vagyoni kár összege csekély lehetett. (P. I. 2867/1937.)

Mást megillető *névnek* (Ritz) valamely kereskedelmi cégben való jogosulatlan *használat*a miatt a sértett fél a sértés megszüntetése és a használattól való eltiltás iránt a K. T. 24. §-a alapján egyéb érdeksérelem kimutatása nélkül is keresettel fel léphet pusztán azért, mert a névnek jogosulatlan használata a személyiségi jog megsértése. A Ritz név tulajdonnév, amely kereskedelmi megjelölésként és árjelzőként jogosan csak a cég tulajdonosával, vagy a név egyébként jogosult használójával kapcsolatban használható és így szabad árjelzőnek és cégjelzőnek nem tekinthető. (P. IV. 3967/1937.)

*

A *jóhiszem* mint általános jogtétel egyre tágabb keretben nyer alkalmazást a bírói gyakorlatban olyankor is, midőn a konkrét jogszabály azt tényálladáki elem gyanánt nem ismeri. Így a P. V. 1652/1937. sz. ítélet szerint az *ingóvégrehajtási árverésen* a vevő az árverés megsemmisítése esetében is csak jóhiszem fennforgása mellett szerez tulajdont; ily jóhiszem nem fogrog fenn, ha maga a végrehajtató az árverési vevő. A P. VII. 3105/1937. sz. ítélet szerint a Cst. 50. §-ának 2. bekezdésében foglalt az a szabály, hogy a tömegtartozásokra és tömegköltségekre történt fizetéseket azért, mert a tömeg a költségek és tar-

tozások fedezésére nem elegendő, visszakövetelni nem lehet, szintén csak a jóhiszemű hitelezőt védi. Ily jóhiszeműt a Kúria nem lát fennforogni a csődtömeggondnoknál, akinek a tömeget terhelő tartozások összegét ismernie kell és aki abban a tudatban vesz fel tömeggondnoki díjaira és költségeire előlegeket, hogy a tömegtartozások kiegyenlítést nyerni nem fognak. A jóhiszemű elvének tipikus alkalmazási köre a *telekkönyvi jóhiszemű*. Ezen a ponton talán túlmessze megy a P. V. 318/1937. sz. ítélet, amely olyan ingatlanilletőségekre szerzett jelzálogjognál, amely illetőségek egy másik betétbe vitettek át oly módon, hogy egy széljegyet az új betétben nem jegyezték fel, — a jóhiszemű követelménye gyanánt tünteti fel az eredeti betét megtekintését is, ha az utólag szerző jelzálogos hitelező ügyvédjének aggályai voltak. Az eredeti betét megtekintése elmulasztásának következtében a későbbi jelzálogjogszerző rosszhiszeműnek tekintendő és túrni köteles a tévedésből nem széljegyzett jelzálogjog rangsori elsőbbségét.

*

Tulajdonközösség megszüntetése iránti perben a bíróság hivatalból is köteles tárgyalni és tisztázni a peres ingatlanok telekkönyvi állását és ezzel kapcsolatban a bejegyzett terheket és azok fennállását, valamint azt is, hogy szükséges-e a jelzálogos hitelezőnek vagy azok valamelyikének perbevonása. Ha jelzálogos hitelező perbevonása szükséges, ez a fellebbezési eljárás során már nem pótolható, úgy, hogy helyesen járt el a fellebbezési bíróság, midőn ebből a célből az ügyet az elsőbíróság elé utasította. (P. V. 2163/1937.)

*

Az általános bányatörvény 13. §-a szerint a kutatás nemcsak az ásványoknak telepeiken való felkeresése, hanem ezenfelül azoknak olyan feltárása, hogy azokra a bányatulajdonjog adományozható legyen. Az alperes bányatársaság ilyen feltáró munkát a megtámadott bérleti szerződésben a kutatásra kikötött 3 évi idő alatt nem végzett el. Ebből a körülményből, továbbá abból, hogy alperes a szerződést a bányakapitányságnál nem mutatta be, a szerződésben engedett köszénkutatási, köszénbányanyitási és köszénkiaknázási jog telekkönyvi bejegyzéséhez szükséges lépéseket nem tette meg, a falu közvilágítására vonatkozó kötelezettségét nem teljesítette kellő időben; a bíróság azt a következtetést vonta el, hogy alperesnek szándékában sem áll a szénbányászatot felperesek ingatlanai alatt megkezdeni. Minthogy a bérbeadó felpereseknek az érdeke a megtámadott szerződésből az alperes előtt is nyilvánvalóan nem az volt, hogy a kutatással kikötött 3 év elmulta után csak a kikötött bérminimumot kapják meg, hanem hogy terrágiumot kapjanak, ami

lényegesen nagyobb a bérminimumnál, ennél fogva a megtámadott szerződésnek a fenntartása a bérlő bányatársaság mulasztásából nem áll többé a felperes bérbeadók érdekében és így helyesen jártak el az alsóbíróságok, midőn a szerződést a bérlő hibájából bekövetkezett érdekmúlás címén felbontották. (P. V. 1888/1937.). Érdekes példája annak, hogy mikor tekinthető valamely jog gyakorlása egyszersmind kötelességnek is.

*

Biztosítási végrehajtást rendelő bírói végzés alapján az *előjegyzés* nemcsak a perbíróság határozatával, hanem a kötelezett fél nyilatkozatával is *igazolható*. (V. 2562/1937.).

*

A *gőzmalmokról* szóló 1880: XXXIV. t.-c. 1. §-ában foglalt azt a jogszabályt, amely szerint a kizárólag gőzerőre berendezett és állandóan gőzerővel működő malmokra a földesuri malomjog nem terjed ki, a nem gőzerőre, hanem más, de szintén gépi erőre berendezett és állandóan ilyen gépi erővel működő malmokra is alkalmazni kell (90. sz. polgári jogegységi döntvény). Az indoklás érdekes példája annak, hogy néha egész speciális jogágakban felmerülő kérdések egészen általános természetű megfontolások alapján bírálhatók el. Az indoklás egyszerűen az *ubi cadem legis ratio, ibi idem legis dispositio* elvének alkalmazása. Ugyanazok az okok, amelyekből a törvényhozó a gőzmalmokra nem tartotta alkalmazhatónak a régi privilegialis malomjogot, állanak a technika időközi nagyarányú fejlődésének a gőzgépeket több tekintetben túlszárnyaló eredményei felhasználása alapján más gépi erőre berendezett és állandóan ilyen gépi erővel (például nyersolajjal, benzinnel, szivógázzal és más effélékkel) működő malmokra is.

*

Kötelmi jogoknak harmadik személy által való jogellenes megsértése az adóssal egyetemleges felelősséget von maga után, mert általános jogelv, hogy senkinek sem szabad köreműködni abban, hogy másoknak joga — ha arról tudomással bír — meghiúsíttassék. A P. IV. 4212/1937. sz. ítélet a kikötött versenytilalmat megszegő volt alkalmazottnak feleségét is marasztalja úgy a kötbérben, mint pedig őt is kötelezi a versenytilalom megszegésével megnyitott üzlet bezárására. Ez a döntés érdekes példája annak, hogy a kötelmi jogviszony sem szorítkozik mindenkor csupán a jogviszonyban álló felekre.

*

Az *engedményes* az engedményező által megindított perbe a jogelőd hozzájárulásával az alperes beleegyezése nélkül is felperesként még a felülvizsgálati eljárás során is beléphet; ez azon-

ban nem érinti az engedményezőnek az addig felmerült perköltségek tekintetében való felelősségét. (P. VII. 3577/1937.).

*

Ajándéknak elszegényedés címén való visszakövetelésénél a P. IV. 4118/1937. sz. ítélet 10.000.— koronát 5.000.— pengőre valorizál. Az egyik oldalon figyelembe veszi, hogy a valorizálandó összeg a hitelező életfenntartási költségeinek és az öt törvénytől fogva terhelő tartási kötelezettségeknek fedezéséhez szükséges; mérlegeli a másik oldalon azonban azt is, hogy a felperes az ajándékozott összeget a pénz értékcsökkenése ellen nem tudta volna megvédeni, valamint azt is, hogy az alperes erkölcsi testület.

*

A *kezesség* nem legszemélyesebb kötelem, hanem az örökösökre is átszáll. Ámde az így átszállt kezességre is áll az a szabály, hogy aki jövőbeli kötelezettségért határozatlan időre kezesség címén kötelezve van, kezességét kétség esetében megfelelő időre felmondhatja. Amíg ily felmondás nem történik, a hitelező a Jt. 74. §-a szerint a kezesség fedezetét szolgáló ke-retbiztosítéki jelzálogjogot az örökösök ellen is bekebelezteheti. (P. V. 2623/1937.).

*

Ügyvédi költségköveteléssel szemben két ítélet is enged beszámítási jogot, ami igen aggályos megtörése annak az elvnek, hogy a perköltség az ügyvédet és nem a felet illeti meg. A P. I. 2681/1937. sz. ítélet szerint nincs akadálya annak, hogy az alperes ellenkövetése a felperes javára megítélendő perköltségösszegébe beszámíttassék, mert az ügyvédet megillető törvényes zálogjog a perköltségkövetelést csak abban az állapotban terhel, amelyben az a megítéléssel létrejön, a beszámítási kifogás sikeres volta esetében tehát csak a beszámítás után fennmaradó követelésen érvényesülhet a törvényes zálogjog. Megismétli ezt a jogtételt a P. V. 1906/1937. sz. ítélet, kiemelve, hogy a 710. E. H., valamint a 39. sz. jogegységi döntvény olyan esetekre vonatkoznak, amelyekben a beszámítási kifogást már korábban jogerősen megítélt ügyvédi költséggel szemben kísérelték meg. Így tehát az ügyvéd jogi helyzete erősebb a már megítélt, mint a meg nem ítélt követelésnél; minden tekintetben saját jogán csak a szegényjogos fél ügyvédje érvényesítheti a megítélt perköltségkövetelést (Pp. 121. §.); míg az Ét. 18. §-ában adott törvényes zálogjog az ügyvédnek csak ennél kisebb terjedelemben nyújt védelmet.

*

A *dollárbetétek* kérdésében a gyakorlat nem változott. A P. VII. 3444/1937. sz. ítélettel eldöntött perben a tényállás az, hogy

a takarékbetét lefizetése pengőben történt, amelyet a pénzüintézet a befizetés napján jegyzett árfolyamon számított át dollárra. Az ítélet emellett a tényállás mellett megállapíthatónak tartotta a felek értékállandósági szándékát. A P. VI. 3404/1937. sz. feloldó végzés annak tisztázását rendeli el, volt-e a felek között oly kikötés, amellyel az értékállandósági célnak kizárták és hogy a takarékbetétkönyvnek az a rendelkezése, amely szerint mindazok a pénzügyi és közigazgatási rendelkezések, amelyek a betétként kezelt pénznem tekintetében akár az illető országban, akár Magyarországon fennállnak, vagy ezentúl életbelépnek, a szóbanforgó betétre is megfelelően alkalmazandók, — benne volt-e abban az eredeti betétkönyvben, amelynek a perben szereplő csak megújítása volt. A *telekkönyvi jog* szempontjából is számbajöhető *aranydollárkikötés* forog fenn akkor, ha ugyan nem maga az eredeti bejegyzés, hanem az annak alapjául szolgáló okirat tartalmazza az aranyklauzulát. (Pk. V. 4847/1936.)

*

Az Országos Gazdasági Munkáspénztárnál biztosított *gazdasági cseléd* balesetéből származó károkért a *gazda* felelősséggel csak akkor tartozik, ha magának a gazdának vagy vele egyetemet alá eső megbízottjának terhére a balesettel okozati összefüggésben álló *vétkeség* állapítható meg. Ezt a vétkeséget kizárja, ha a jószágokkal foglalkozó gazdasági cseléd elmulasztotta az általa kezelt állatok természetének kiismerését és azt, hogy azok szilajabb volta esetére a megfelelő óvatossággal járjon el. (P. I. 2454/1937.).

A *végrehajtató*, aki tudja, hogy a lefoglalt búza tulajdona a felpereseket, akik részes földmunkások, illeti és ennek dacára a kielégítési végrehajtást foganatosítja, kártérítéssel tartozik. A kártérítési perben nincs ítélt dologi ereje az igényperi ítélet azon indokának, amely a végrehajtató jóhiszemét állapítja meg és ennek folytán a költségeket kölcsönösen megszünteti. A kártérítési jogalapját a Kúria azért állapítja meg, mert a szóbanforgó búza elvonása a hitelképességgel nem bíró felpereseket foglalkozásukban és létfenntartásukban károsan befolyásolta. A kár mennyiségére befolyással lehet, elestek-e a felperesek vetőmag híjján egy feles haszonbérlettől, valamint attól, hogy élő és holt gazdasági felszerelésüket elhelyezhessék, ami miatt kénytelenek voltak felszerelésüket szükséghelyzetükben eladni, a befolyt pénzt felélni és elestek a feles bérletnél maguk vagy családtagjaik munkakeresményéből várható haszontól is. (P. V. 2863/1937.).

A háztulajdonosnak azon a köteletségén, hogy a *gyalogjártót* tisztán köteles tartani, nem változtat, hogy az a kültelken van és kikövezeve nincs. (P. I. 3622/1937.)

A *kötelesrész* az arra jogosultat minden tehertől és így az *özvegyi jogtól is mentesen* illeti meg, amennyiben a kötelesrésznek ilyen módon kiadása mellett az özvegyi jognak törvényes *legkisebb mértéke sérelmet nem szenved*. Ennek a megállapítása szempontjából az özvegynek az örökhagyótól élők közötti ingyenes juttatással kapott vagyonát is figyelembe kell venni; másfelől nem jöhetnek figyelembe azok az élők közötti ingyenes juttatások, amelyekben mások az örökhagyótól ennek az özvegyvel való házasságkötése előtt részesültek. (P. I. 2959/1937.) Az özvegytől a férjével utóljára használt közös lakásnak és e lakás berendezésének a használatát — amennyiben az az ő jogos szükségleteinek a mértékét nem haladja meg — az özvegyi jog megszorítása esetében sem lehet elvonni. Ez alól az általános szabály alól a joggyakorlat nem tesz kivételt arra az esetre sem, ha az özvegy a férje után özvegyi ellátást (nyugdíjat) élvez. (P. I. 3214/1937.).

Az örökösöket a „*hagyatéék erejéig*“ *marasztaló ítélet* akként értendő, hogy az örökösök a hagyatéék tárgyaival felelősek. Ha azonban az örökösök a hagyatéki tárgyak egy részét elidegenítik, a hitelező követelésének nem fedezett részére a hiányzó tárgyak értékéig az örökösök saját vagyonát is igénybeveheti. Enek módja rendszerint a per, amennyiben azonban a tényállás a perenkívüli végrehajtási eljárásban is az ott korlátoltan megengedett bizonyítási eszközök útján tisztázható, a Vht. 15. §-ának analóg kiterjesztésével lehetséges az idevonatkozó megállapítás a végrehajtási eljárás során is. (Pk. V. 4670/1937.).

*

Kereskedelmi üzletnek bérbe vagy hasznélvezetbe adásánál a kereskedelmi üzlet átruházására vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazást nyerhetnek ugyan, mert a kereskedelmi üzlet bérbe vagy hasznóbérbeadása nem más, mint a kereskedelmi üzlet továbbfolytatásának meghatározott ideig tartó átruházása, — ámde ebben az esetben az üzletátruházás szabályai alkalmazandók arra a jogviszonyra is, amely akkor keletkezik, midőn az üzlet a bérlet vagy hasznóbérlet lejárta után az üzlettulajdonos birtokába visszajut. (P. IV. 2657/1937.).

Kereskedelmi üzlet eladásánál az a kikötés, hogy a hátralék oly arányban fizetendő, mint azt az üzleti bevétel megengedi, nem lehet akként értelmezni, hogy a vevő fizetési kötelezettsége csak akkor áll be, ha a megvett üzlet nyereséggel működik, mivel kereskedők között az „üzleti bevétel“ szavak alatt a nyers bevételt kell érteni. (P. IV. 4286/1937.).

*

Nem tekinthető rendszeresen adott *remunerációnak*, amelyet a munkaadó hábár ismételtelen fizet, de mint „kivételesen“ adottat minősít. (P. II. 2522/1937.).

A méltányossággal, a szolgálati etikával, a szolgálati viszonyban különösen megkivánt hűség, bizalom és jóhiszemmel össze nem fér a munkavállalónak az az eljárása, hogy a járandósága kiszolgáltatása körül elsőízben tanusított, összesen 3 napos kése delmet előzetes figyelmeztetés nélkül felhasználta arra, hogy a szolgálatot *azonnali hatállyal felmondja*. (P. II. 1085/1937.).

Iparossegédnél is kiköthető a törvényesnél hosszabb felmondás és végkielégítés. (P. II. 3160/1937.).

Ha a szolgálati szerződés a munkaadót nem kötelezi arra, hogy a munkavállalót életfogytiglan vagy a teljes nyugdíjra jogosító szolgálati idő eléréséig a szolgálatban megtartsa: a munkaadó kizárólagos elbírálásának körébe tartozik, fennforog-e olyan szolgálati tekintet, amely az alkalmazott állásának felmondását és nyugdíjba helyezését indokolja. (P. II. 2325/1937.).

Nyugdíjfizetési kötelezettség kifejezett elvállalása, szolgálati szerződésen, nyugdíjszabályzaton vagy általános szokáson alapulhat. Szabályzat hiányában az ellátás mértékét a munkaadó állapítja meg. Általános magánjogi szabály, hogy ha a szolgáltatás mértékének meghatározása az egyik szerződő félre van bízva, annak a méltányosság szerint kell történnie; ha a meghatározás méltánytalan, vagy ha a fél a meghatározással késlekedik, a szolgáltatás mennyiségét a bíróság határozza meg. (P. II. 2309/1937.). Még ahol nyugdíjszabályzat is van hatályban, kizárható a nyugdíjjogosultság, de ezt az alkalmazott szolgálatba lépésekor kifejezetten ki kell kötni. Nem következik a nyugdíjjogosultság még abból sem, hogy a munkaadó tévedésből két negyedévre levont nyugdíjjárulékra, mert ebből a tévedésből a munkavállaló jogokat nem származtathat. (P. II. 3156/1937.). Viszont a nyugdíjba beszámítható szolgálati idő nem rövidíthető meg azáltal, hogy a munkaadó a járulékok levonását késedelmesen kezdte meg és ebből a munkavállalót joghátrány nem érheti. (P. II. 3251/1937.).

*

Kereskedelmi csalás a ravasz fondorlat és megtévesztés esetein kívül az állandó bírói gyakorlat értelmében csak akkor állapítható meg, ha az eladó rosszhiszeműleg járt el vagy más árut szállított, mint amit a vevő nála rendelt, vagy pedig olyan hiányokban szenvedő árut szállított, amelyek az ismert és közölt célra az árut teljesen hasznavehetetlenné teszik. (P. IV. 3273/1937.).

*

A *kényszeregyességi* adós hitelezője jogosult a *készfizető kezes* által teljesített fizetést az elengedett hányadra elszámolni és az adós kvótális kötelezettsége mértékének megállapításánál

az eredeti teljes tartozást és nem annak a kényszeregyesség jóváhagyása után a kezes fizetése révén lecsökkentett összegét venni számítási alapul. (Pk. VII. 4381/1937.).

*

A *versenytörvény* szempontjából közömbös, vajjon van-e a felperesnek iparigazolványa, mert a versenytörvényen alapuló kereseti jogot nem a formai jogosultság, hanem az ipari vagy kereskedelmi szolgáltatások teljesítésével való tényleges foglalkozás adja meg. Lényegtelen az a körülmény is, hogy a felperes a maga cégszövegét jogosan használja-e, mert a versenyjog a vállalatot védi, a perindításra tehát a vállalat tényleges tulajdonosa vagy birtokosa jogosult. A keresetőségi jog minden társtulajdonost külön is megillet. (P. IV. 3534/1937.).

Dr. Vági József.

A szolgálati szerződések semmisége és megtámadhatósága.

Az alábbi gondolatmenetre a Kúriának egyik közelmúltban hozott ítélete szolgáltatott alapot (K. II. 1708/1937. J. H. XI. 904.).

A tényállás szerint a munkavállaló felperes a munkaadó vasútvállalattal úgynevezett *külön szerződést* kötött, amely a törvényes rendelkezések értelmében (1914:XVII. t.-c. 2. §. b) pont és 53. §. IV. pont) megakadályozza a szolgálati viszonynak állandósítását és lehetővé teszi annak *felmondással való megszüntetését*. A szolgálati viszony a munkaadó felmondása folytán meg is szűnt, amivel szemben a munkavállaló igényekkel lépett fel és azt állította, hogy *a különszerződést kényszerhelyzetben írta alá, de egyébként is e szerződési kikötés kizsákmányoló jellegénél fogva semmis.*

A Kúria a keresetet elutasította és arra hivatkozott, hogy felperes

„több mint 9 évig teljesített különszerződés mellett szolgálatot az alperes vasútnál, anélkül, hogy ez ellen kifogást tett volna. *A szolgálati viszonyból folyó kölcsönös bizalom és hűség szabályaival pedig ellenkezik, hogy a munkavállaló ilyen hosszú ideig bizonytalanságban tartsa munkaadóját a tekintetben, hogy a vele megkötött szolgálati szerződést érvényesnek tekinti-e, avagy azt kizsákmányolónak tartja-e.*

Ez az ítéleti indokolás *külső kifejezési módjában* rendkívül hasonlít azokhoz a megokolásokhoz, amelyekkel a Kúria a szolgálati viszony megszűnéséből származó igényeket — a nyugdíjigényt kivéve — elutasítja akkor, ha azokat *a szolgálati viszony*